

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษา
ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.
ครั้งที่ ๖
วันพุธที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๖๐
ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๓๐๖ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒

กรรมการวิสามัญ ผู้มาประชุม คือ

๑. พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม
๒. นายศิริชัย โชติรัตน์
๓. พลเอก มารุต ป๋อโชตะสิงห์
๔. นายแสวง บุญมี
๕. นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์
๖. นายคำคุณ สิริธิดา
๗. พลเอก ไตรรัตน์ รังคะรัตน
๘. นางนิพัทธา อมรรัตนเมธา
๙. ศาสตราจารย์สนิท อักษรแก้ว
๑๐. ศาสตราจารย์อุดม รัฐอมฤต
๑๑. พลอากาศเอก ชูชาติ บุญชัย
๑๒. พลเอก ไพชยนต์ คำตันเจริญ
๑๓. พลเอก ภาณุวัชร นาควงษ์
๑๔. พลเอก วิชิต ศรีประเสริฐ
๑๕. นายศิริพล ยอดเมืองเจริญ
๑๖. พลเรือโท สนธยา น้อยฉายา
๑๗. พลโท สมโภชน์ วังแก้ว
๑๘. พลตรี สันติพงศ์ ธรรมปิยะ
๑๙. พลเอก สุรวัช บุตรวงษ์
๒๐. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทวี สุรฤทธิกุล
๒๑. รองศาสตราจารย์พิชาย รัตนดิถก ณ ภูเก็ต
๒๒. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง
๒๓. นายพัชโรดม ลิ้มปิยะเชียร

- ประธานคณะกรรมการวิสามัญ
- รองประธานคณะกรรมการวิสามัญ คนที่หนึ่ง
- รองประธานคณะกรรมการวิสามัญ คนที่สอง
- รองเลขาธิการคณะกรรมการวิสามัญ
- โฆษกคณะกรรมการวิสามัญ
- โฆษกและที่ปรึกษาคณะกรรมการวิสามัญ
- ที่ปรึกษาคณะกรรมการวิสามัญ
- ที่ปรึกษาคณะกรรมการวิสามัญ
- ที่ปรึกษาคณะกรรมการวิสามัญ
- ที่ปรึกษาคณะกรรมการวิสามัญ

กรรมการวิสามัญ ผู้ลาการประชุม คือ

๑. พลโท สุรใจ จิตต์แจ้ง
๒. พลเอก สกนธ์ สัจจานิตย์
๓. นายสุรชัย ภูประเสริฐ
๔. พลโท กนิษฐ์ ชาญปรีชญา
๕. พลโท ชัยยุทธ พร้อมสุข
๖. พลเอก ธนดล สุรารักษ์
๗. พลอากาศเอก อติศักดิ์ กลั่นเสนาะ
๘. นายบรรชา พงศ์อายุกุล

ผู้ช่วยเลขานุการประจำคณะกรรมการวิสามัญตามข้อบังคับฯ ผู้มาประชุม คือ

- นายปรีชญา แสงแก้วเขียว	นิติกรชำนาญการ
	กลุ่มงานคณะกรรมการวิสามัญ ๑
	สำนักกรรมการ ๑

เริ่มประชุมเวลา ๐๙.๔๐ นาฬิกา

เมื่อกรรมการวิสามัญมาครบองค์ประชุมแล้ว พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม ประธานคณะกรรมการวิสามัญได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปได้ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

๑. สรุปผลการประชุม ครั้งที่ ๕ วันอังคารที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๓๐๖ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒

๒. รายละเอียดการแจ้งคำแปรญัตติของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

๓. แนวทางการประชุมเพื่อพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญในสัปดาห์ต่อไป เนื่องจาก วันพุธที่ ๑๐ และวันศุกร์ที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๐ เป็นวันหยุดราชการ และวันพฤหัสบดีที่ ๑๑ ไม่มีการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการพิจารณาร่างกฎหมายของคณะกรรมการวิสามัญสามารถแล้วเสร็จลงได้ตามกรอบเวลาที่กำหนด จึงขออนัดประชุมคณะกรรมการวิสามัญในวันจันทร์ที่ ๘ และวันอังคารที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ซึ่งจะเป็นการประชุมเต็มวันทั้งช่วงเวลาเช้าและบ่าย

๔. คณะกรรมการวิสามัญกิจการสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้กำหนดระยะเวลาเกี่ยวกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ในวันพฤหัสบดีที่ ๘ และวันพฤหัสบดีที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๐ แต่จะพิจารณาฉบับใดก่อนนั้นขึ้นอยู่กับว่าคณะกรรมการวิสามัญที่รับผิดชอบจะพิจารณาได้แล้วเสร็จก่อน

๕. เอกสารข่าวสารจากสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่มีการวิพากษ์เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ซึ่งฝ่ายเลขานุการได้รวบรวมและสำเนาแจกที่ประชุมเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญ

๖. เนื่องจากพรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่สำคัญในกระบวนการการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งถือเป็นองค์กรผู้รับมอบอำนาจจากประชาชนไปสู่อำนาจการบริหารประเทศ จึงจำเป็นต้องใช้กลไกทางกฎหมายสนับสนุนการดำเนินการของพรรคการเมืองแต่ในขณะเดียวกันก็จำเป็นต้องใช้กลไกทางกฎหมายควบคุมพรรคการเมืองที่มีได้เป็นตัวแทนของประชาชนอย่างแท้จริง ดังนั้นในชั้นการพิจารณาของคณะกรรมการการวิสามัญจึงจำเป็นต้องนำเจตนารมณ์การร่างกฎหมายของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคจากการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ผ่านมาและที่เห็นว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตในฐานะผู้ที่บังคับใช้กฎหมายมาประกอบการพิจารณาด้วย

ทั้งนี้ เจตนารมณ์ในการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญตามเหตุผลประกอบการเสนอร่างกฎหมายสามารถสรุปได้ ดังนี้

๑) การบริหารงานของพรรคการเมืองต้องเป็นไปโดยเปิดเผยตรวจสอบได้
๒) พรรคการเมืองต้องมีอิสระไม่ถูกครอบงำหรือชี้นำจากบุคคลที่มีได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมือง
๓) พรรคการเมืองต้องมีมาตรการกำกับดูแลมิให้สมาชิกกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

๔) สมาชิกพรรคการเมืองต้องมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายและการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ดังนั้น ในการพิจารณาของคณะกรรมการการวิสามัญจึงจำเป็นต้องใช้ข้อมูลเหล่านี้ประกอบกันและให้ถือเป็นเจตนารมณ์ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ของคณะกรรมการการวิสามัญและให้ถือเอาหลักการนี้ในการสื่อสารต่อสาธารณะชนด้วย

ที่ประชุมรับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

- ที่ประชุมมีมติให้เลื่อนการรับรองบันทึกการประชุมจำนวน ๒ ครั้ง ไปรับรองในคราวประชุมครั้งต่อไป ดังนี้

๑. ครั้งที่ ๔ วันจันทร์ที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐
๒. ครั้งที่ ๕ วันอังคารที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๖๐

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องที่เสนอเพื่อพิจารณา

- พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. โดยเริ่มจากมาตรา ๔๑ เป็นต้นไป

มาตรา ๔๑

รองการพิจารณา

ประเด็นการอภิปรายของคณะกรรมการการวิสามัญ

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง กรรมการการวิสามัญ ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับมาตรา ๔๑ ว่าเป็นการกำหนดเกี่ยวกับการเรียกประชุมใหญ่ว่าบุคคลใดสามารถเรียกประชุมใหญ่ได้นอกจากที่กำหนดในข้อบังคับของพรรคการเมืองในกรณีที่มีเหตุจำเป็น ซึ่งบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีสิทธิตามมาตรา ๔๑ สามารถยื่นคำร้องขอให้จัดการประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคการเมืองนั้นได้ โดยให้ยื่นต่อหัวหน้าพรรคการเมืองจัดให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญภายใน ๓๐ วัน ส่วนในวรรคอื่น ๆ ก็เป็นมาตรการเพื่อให้สามารถจัดการประชุมใหญ่วิสามัญขึ้นได้

พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม ประธานคณะกรรมการธิการวิสามัญ ได้สอบถามผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าการดำเนินการที่ผ่านมามีปัญหาที่ไม่สามารถจัดการประชุมใหญ่ได้หรือไม่ และถ้ามี มีสาเหตุมาจากเรื่องใด ซึ่งนายแสวง บุญมี ได้ให้ข้อมูลว่าในทางปฏิบัติที่ผ่านมายังไม่เคยมี แต่ในวาระสองและวาระต่อไปนั้นเป็นกรณีที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเพิ่มขึ้นมาใหม่เพื่อวางมาตรการไว้ให้คณะกรรมการได้นำไปใช้แก้ปัญหาในอนาคต

รองศาสตราจารย์พิชาย รัตนดิถ ญ ภูเก็ต กรรมการธิการวิสามัญ ได้ให้ข้อมูลว่า ผลการศึกษาทางวิชาการที่ผ่านมาพบว่ากรณีการประชุมใหญ่วิสามัญหากจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีเหตุขัดแย้งภายในพรรคการเมือง ซึ่งหากไม่มีความขัดแย้งภายในพรรคการเมืองก็จะไม่เกิดการตรวจสอบกันเอง ดังนั้นมาตรานี้จึงเป็นการเปิดพื้นที่ให้สมาชิกหรือสมาชิกซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถตรวจสอบกรรมการบริหารพรรคการเมืองได้เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง แต่ประเด็นปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ต่อไปคือการที่ไม่ได้กำหนดจำนวนครั้งในการเรียกประชุมต่อปี จึงขอเสนอให้มีการกำหนดจำนวนไม่เกินปีละหนึ่งครั้ง และประเด็นการให้อำนาจคณะกรรมการเข้าไปแทรกแซงพรรคการเมืองได้โดยตรงจะเป็นการเหมาะสมหรือไม่

พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม ประธานคณะกรรมการธิการวิสามัญ ได้มีข้อสังเกตว่า หากบุคคลตามองค์ประกอบของวาระหนึ่งได้ยื่นคำร้องขอให้จัดการประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคการเมืองซึ่งหัวหน้าพรรคการเมืองจะต้องจัดภายใน ๓๐ วัน หากหัวหน้าพรรคการเมืองไม่จัดให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญ บุคคลตามวาระหนึ่งก็จะยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนเพื่อให้มีการเรียกประชุมใหญ่วิสามัญและถือว่าหัวหน้าพรรคการเมืองนั้นจะต้องพ้นจากตำแหน่ง กรณีประเด็นปัญหาคือหากคณะกรรมการแต่งตั้งให้ผู้เข้าชื่อร้องขอให้จัดการประชุมใหญ่วิสามัญคนหนึ่งมีอำนาจเรียกประชุมใหญ่นั้นแทนหัวหน้าพรรคการเมืองแล้วไม่สามารถจัดการประชุมได้เนื่องจากองค์ประชุมไม่ครบจะมีผลอย่างไร

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง กรรมการธิการวิสามัญ ได้ให้ข้อมูลว่าบทบัญญัติในวาระแรกเป็นหลักการที่มีมาแต่เดิมตั้งแต่กฎหมายปี ๒๕๔๐ และปี ๒๕๕๐ แต่กรณีตามวาระสองและวาระลำดับถัดไปนั้นเป็นมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหามาและเป็นแนวทางในการดำเนินการตามกฎหมายนี้ที่จะมีขึ้นในอนาคต เช่น กรณีการแก้ไขข้อบังคับที่ไม่ถูกต้องภายในเวลาที่คณะกรรมการกำหนดตามมาตรา ๑๗ หรือกรณีที่ต้องดำเนินการตามมาตรา ๓๘ หากมีประชุมใหญ่ไปแล้วก็ต้องดำเนินการโดยการประชุมใหญ่วิสามัญ แต่ถ้าหัวหน้าพรรคการเมืองไม่จัดให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญก็จะเกิดผลกระทบถึงขั้นยุบพรรคการเมืองได้ ซึ่งเจตนารมณ์ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญต้องการที่จะให้พรรคการเมืองมีความเข้มแข็งเป็นองค์กรของมวลสมาชิกพรรคการเมืองมิใช่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง จึงได้กำหนดให้คณะกรรมการในฐานะผู้กำกับการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองเข้ามามีส่วนในลักษณะเช่นเดียวกับกรณีการเกิดความขัดแย้งไม่สามารถเรียกประชุมได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ให้อำนาจผู้ว่าราชการจังหวัดในการเรียกประชุมได้ และมีกระบวนการในการพิจารณาสอบสวนของนายทะเบียนที่จะสอบสวนว่าเหตุใดหัวหน้าพรรคการเมืองจึงไม่เรียกประชุมซึ่งถ้าไม่มีเหตุผลหรือไม่ใช่เรื่องสำคัญจำเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองก็ไม่จำเป็นต้องเรียกประชุมแต่ถ้าเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมายและอาจจะก่อให้เกิดผลเสียต่อพรรคการเมืองได้ หัวหน้าพรรคการเมืองก็ควรที่จะดำเนินการเรียกประชุมใหญ่วิสามัญให้ได้ และถ้าหัวหน้าพรรคการเมืองในฐานะที่ต้องมีความรับผิดชอบอย่างสูงยังไม่สามารถจัดให้มีการประชุมได้โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรก็ควรที่จะให้พ้นจากตำแหน่งหัวหน้าพรรคการเมืองและไม่ควรเข้ามายุ่งเกี่ยวกับการบริหารพรรคการเมืองเป็นเวลา ๕ ปี ดังนั้นตามมาตรานี้คณะกรรมการจึงไม่ได้เข้าไปแทรกแซงแต่เป็นการควบคุมและกำกับ

นางนิพัทธา อมรรัตน์เมธา ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการวิสามัญ ได้สอบถามว่า โดยปกติและการพ้นจากตำแหน่งของหัวหน้าพรรคการเมืองก็จะเป็นเรื่องที่สมาชิกพรรคการเมืองจะลงมติร่วมกันแต่กรณีที่คณะกรรมการสั่งให้พ้นจากตำแหน่งได้เลยจะเป็นการเข้าไปแทรกแซงหรือไม่ และกรณีที่หัวหน้าพรรคการเมืองพ้นจากตำแหน่งไปแล้วพรรคการเมืองนั้นจะถือว่าสิ้นสภาพไปด้วยหรือไม่ ซึ่งนายธนาวัฒน์ สังข์ทอง ได้ให้ข้อมูลว่ากรณีที่หัวหน้าพรรคการเมืองถูกสั่งให้พ้นจากตำแหน่งไปแล้วพรรคการเมืองนั้นก็ยังไม่สิ้นสภาพ และกรณีที่คณะกรรมการสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองพ้นจากตำแหน่งได้ไม่ถือว่าเป็นการเข้าไปแทรกแซงแต่เป็นการควบคุมและกำกับดูแลให้ดำเนินการให้ถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้น

พลเอก วิชิต ศรีประเสริฐ กรรมาธิการวิสามัญ ได้ให้ข้อสังเกตว่ากรณีตามมาตรานี้เป็นการดำเนินกิจการภายในของพรรคการเมืองซึ่งไม่ใช่เรื่องของการทุจริตโดยที่หัวหน้าพรรคการเมืองสามารถใช้ดุลพินิจพิจารณาในการที่จะสั่งการได้แต่ปรากฏว่าหัวหน้าพรรคการเมืองอาจถูกสั่งให้พ้นจากตำแหน่งได้ทั้งที่ได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของพรรคมา ทั้งนี้แม้ว่าคณะกรรมการจะใช้ดุลพินิจในการสั่งการต่างๆ อย่างดีแล้วก็ตาม แต่โดยปกติธรรมชาติของมนุษย์แล้วการใช้ดุลพินิจอาจแตกต่างกันได้ ซึ่งความผิดตามมาตรานี้เห็นว่าไม่ควรถึงขั้นที่ต้องปลดให้พ้นจากตำแหน่ง และการเรียกประชุมใหญ่วิสามัญก็ไม่เห็นด้วยที่ให้ผู้เข้าชื่อร้องขอเป็นผู้เรียกประชุมซึ่งหากคณะกรรมการเห็นว่าควรที่จะให้มีการจัดประชุมใหญ่ก็ควรที่จะทำหนังสือเป็นหลักฐานสำคัญสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดให้มีการประชุมถ้าหัวหน้าพรรคการเมืองไม่เรียกประชุมตามหนังสือนั้นก็ถือว่าเป็นความผิด ซึ่งกรณีเช่นนี้ก็จะเป็นวิธีการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับจำนวนของผู้เข้าชื่อกันยื่นคำร้องขอซึ่งไม่แน่ว่าจะจัดการประชุมได้หรือไม่ ถ้าไม่ได้ก็ยังชัดเจนว่าการใช้ดุลพินิจของหัวหน้าพรรคการเมืองถูกต้องแล้ว ซึ่งนายธนาวัฒน์ สังข์ทอง ได้ให้ข้อมูลว่าในทางปฏิบัติถึงแม้ว่าคณะกรรมการมีหนังสือสั่งการให้เรียกประชุมหากหัวหน้าพรรคเห็นว่าไม่มีเห็นผลอันสมควรก็จะไม่เรียกอีก หรือหากมีการเรียกประชุมแล้วหัวหน้าพรรคการเมืองซึ่งทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมก็อาจขัดขวางการประชุมไม่ให้สามารถดำเนินการต่อไปได้ ดังนั้นกรณีประเด็นปัญหาจึงไม่ใช่เรื่องของการเรียกประชุมหรือไม่เรียกประชุมไม่ได้ แต่เป็นเรื่องของการที่หากไม่เรียกประชุมแล้วจะเกิดความเสียหายแก่พรรคการเมืองซึ่งจะส่งผลให้สิ้นสภาพโดยผลของกฎหมายได้

พลเอก วิชิต ศรีประเสริฐ กรรมาธิการวิสามัญ ได้ให้ข้อสังเกตเพิ่มเติมว่าเรื่องที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๘ เป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาในที่ประชุมใหญ่ แต่การประชุมใหญ่วิสามัญก็ไม่จำเป็นต้องพิจารณาเฉพาะเรื่องที่มีกำหนดในมาตรา ๓๘ เท่านั้น ดังนั้นหากมีผู้เข้าชื่อกันยื่นคำร้องขอให้มีการประชุมแล้วหัวหน้าพรรคการเมืองเห็นว่าไม่มีเรื่องสำคัญจำเป็นที่จะต้องจัดให้มีการประชุม เช่นว่าข้อบังคับพรรคการเมืองไม่ได้เกิดความผิดหลงตามมาตรา ๑๗ หรือไม่มีตำแหน่งใดๆ ในพรรคว่างลงแล้วจำเป็นต้องเลือกขึ้นใหม่ตามมาตรา ๓๘ จึงใช้ดุลพินิจที่จะไม่เรียก แต่ถ้าคณะกรรมการมีดุลพินิจไม่ตรงกับหัวหน้าพรรคการเมืองก็สามารถที่จะสั่งให้พ้นจากตำแหน่งได้ จึงเห็นว่าเป็นเรื่องที่ไม่ยุติธรรมต่อหัวหน้าพรรคการเมือง ซึ่งนายธนาวัฒน์ สังข์ทอง ได้ให้ข้อมูลว่าหากเกิดกรณีดังกล่าวข้างต้นถือได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมืองมีเห็นผลอันสมควร และหากคณะกรรมการได้สั่งการหรือมีคำสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการต้องรับผิดชอบ โดยหัวหน้าพรรคการเมืองมีสิทธิร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญว่าคณะกรรมการใช้อำนาจโดยมิชอบ ซึ่งจะมีผลให้คณะกรรมการพ้นจากตำแหน่งได้เช่นเดียวกัน

พลเอก วิชิต ศรีประเสริฐ กรรมาธิการวิสามัญ ได้เสนอความเห็นว่าการเพิ่มขั้นตอนหรือกระบวนการก่อนที่จะมีการลงโทษให้หัวหน้าพรรคการเมืองพ้นจากตำแหน่งตามวรรคสาม

นายศิระชัย โชติรัตน์ รองประธานคณะกรรมการวิสามัญ คนที่หนึ่ง ได้สอบถามว่า ก่อนที่คณะกรรมการจะมีคำสั่งว่าหัวหน้าพรรคการเมืองมีเหตุอันสมควรหรือไม่นั้นในทางปฏิบัติได้มีกระบวนการพิจารณาสอบสวนโดยเชิญหัวหน้าพรรคการเมืองหรือคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง มาร่วมชี้แจงก่อนหรือไม่ ซึ่ง นายแสวง บุญมี ได้ให้ข้อมูลว่าในกฎหมายวิธีพิจารณาของคณะกรรมการเลือกตั้งได้ให้สิทธิคู่กรณีทั้งสองฝ่ายใช้สิทธิโต้แย้งข้อมูลได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้ที่ผ่านมาก็จะเกิดจากปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในพรรคทั้งนั้น ซึ่งคณะกรรมการก็จะเข้าไปร่วมแก้ปัญหาด้วย

พลเอก มารุต ปิษโชติสังข์ รองประธานคณะกรรมการวิสามัญ คนที่สอง ได้สอบถามว่าโดยเฉลี่ยที่ผ่านมาพรรคการเมืองมีการประชุมใหญ่วิสามัญกี่ครั้ง ซึ่ง นายแสวง บุญมี ได้ให้ข้อมูลว่าพรรคการเมืองจะมีการประชุมใหญ่ปีละ ๑ ครั้ง แต่การประชุมใหญ่วิสามัญพรรคการเมือง ไม่ได้รายงานมาที่คณะกรรมการเนื่องจากเป็นเรื่องภายในของพรรคการเมือง

ศาสตราจารย์อุดม รัฐอมฤต ที่ปรึกษาคณะกรรมการวิสามัญ ได้ให้ข้อสังเกตว่า มีความเป็นไปได้ที่ในพรรคการเมืองจะเกิดความขัดแย้งและแบ่งกันเป็นก๊กเป็นเหล่าแล้วเห็นบางเรื่องไม่ตรงกัน ดังนั้นก็ควรที่จะเขียนเพิ่มเติมว่าให้มีขั้นตอนในการที่จะให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดให้มีการประชุมเพื่อระงับข้อขัดแย้งนั้นได้ แต่ถ้าคณะกรรมการสั่งประชุมด้วยเหตุดังกล่าวแล้วหัวหน้าพรรคการเมืองไม่เรียกประชุมใหญ่วิสามัญอีก จึงให้ถือว่าใช้ดุลพินิจโดยไม่มีเหตุอันสมควรและเห็นด้วยกับข้อเสนอของ พลเอก วิชิต ศรีประเสริฐ และเห็นว่าจะเป็นการให้ความยุติธรรมต่อหัวหน้าพรรคการเมืองได้ด้วย

นายพัชโรดม ลิ้มปิษฐีธร กรรมการวิสามัญ ได้ให้ข้อมูลว่าอำนาจในการดำเนินการพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องการใช้ดุลพินิจจะอยู่ในกฎหมายวิธีพิจารณาของคณะกรรมการเลือกตั้ง ซึ่งจะกำหนดวิธีการ กระบวนการในการพิจารณา แต่ในกฎหมายฉบับนี้จะกำหนดเฉพาะว่าหากเกิดกรณีเช่นนี้จะดำเนินการอย่างไร ทั้งนี้หากคณะกรรมการวิสามัญเห็นชอบที่จะให้กำหนดในรายละเอียดก็ไม่ขัดข้องที่จะนำไปเขียนเพิ่มเติมในรายละเอียดวิธีการและขั้นตอนต่อไป

นายคำคุณ สิริสมาน โฆษกและที่ปรึกษาคณะกรรมการวิสามัญ ได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับมาตรา ๔๑ ดังนี้

- ๑) สมควรหรือไม่ที่จะให้อำนาจคณะกรรมการไปปลดหัวหน้าพรรคการเมืองได้
- ๒) กรณีถ้าหากมีการเพิ่มกระบวนการให้คณะกรรมการสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมือง จัดให้มีการประชุมแล้วหัวหน้าพรรคการเมืองไม่จัดประชุมอีกกระบวนการปลดหัวหน้าพรรคการเมือง ควรที่จะให้อำนาจแก่คณะกรรมการอีกหรือไม่ หรือควรที่จะมีกระบวนการอย่างอื่น

พลเอก ภาณุวัชร นาควงษ์ กรรมการวิสามัญ ได้ให้ความเห็นว่าเห็นด้วยที่จะให้คณะกรรมการสามารถเข้าไปแทรกแซงพรรคการเมืองได้ เนื่องจากเห็นว่าผู้ที่จะเป็นหัวหน้าพรรคการเมือง จะต้องปกครองสมาชิกพรรคการเมืองของตนได้หากปล่อยให้มีการยื่นเรื่องร้องเรียนกันอยู่เสมอพรรคการเมืองก็จะดำเนินกิจกรรมอะไรไม่ได้ และเห็นว่าควรมีการกำหนดมาตรการอื่นเพิ่มเติมว่าหากพรรคการเมืองไม่สามารถดำเนินกิจกรรมได้ก็ให้มีโทษยุบพรรคการเมืองนั้น ซึ่งหากมีมาตรการยุบพรรคการเมืองสมาชิกพรรคการเมืองก็จะมีผลกระทบในการที่จะก่อให้เกิดความขัดแย้งในพรรคการเมืองนั้น

พลเอก วิชิต ศรีประเสริฐ กรรมการวิสามัญ ได้เสนอความเห็นว่าการปลดหัวหน้าพรรคการเมืองควรดำเนินการในที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง และเห็นว่าหากสมาชิกพรรคการเมืองมีความขัดแย้งจนเกิดความแตกแยกก็จะทำให้พรรคการเมืองสิ้นสภาพตามบทบัญญัติในมาตราอื่นๆ แต่ก็ควรกำหนดเพิ่มเติมว่าหากสมาชิกพรรคการเมืองเห็นว่าควรมีการเปลี่ยนแปลงหัวหน้าพรรคการเมืองก็ให้สามารถเสนอให้มีการเลือกใหม่ได้ในมาตราอื่น และไม่ควรให้คณะกรรมการไปเป็นคู่ขัดแย้งโดยตรงด้วย

รองศาสตราจารย์พิชาย รัตนดีลก ญ ฎีเกต์ กรรมการวิสามัญ ได้ให้ข้อสังเกตว่า บทบัญญัติของมาตรา ๔๑ อาจส่งผลกระทบต่อได้กว้างขวางและอาจดึงคณะกรรมการเข้ามาเป็นคู่ขัดแย้ง จนก่อให้เกิดวิกฤตทางการเมืองขึ้นอีกได้ จึงเสนอให้ตัดวรรคสองถึงวรรคสี่ออก

พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม ประธานคณะกรรมการวิสามัญ ได้อภิปรายสรุป และเสนอให้รอการพิจารณาในมาตรา ๔๑ ซึ่งจะมีแนวทางการพิจารณาแบ่งเป็น ๒ แนวทาง ได้แก่

๑) เห็นชอบด้วยกับหลักการในร่างกฎหมาย

๒) ให้มีการจัดการประชุมใหญ่วิสามัญ แต่ให้เป็นเรื่องภายในของพรรคการเมืองที่จะดำเนินการ

ทั้งนี้ คณะกรรมการวิสามัญมีข้อสังเกตที่จะพิจารณาทบทวน ดังนี้

๑) การที่คณะกรรมการแต่งตั้งให้ผู้เข้าชื่อร้องขอให้จัดการประชุมใหญ่วิสามัญคนหนึ่ง มีอำนาจเรียกประชุมใหญ่แทนหัวหน้าพรรคการเมืองได้จะถือว่าเป็นการแทรกแซงพรรคการเมืองหรือไม่

๒) ควรเพิ่มขั้นตอนหรือกระบวนการก่อนที่จะมีการลงโทษให้หัวหน้าพรรคการเมือง พ้นจากตำแหน่งตามวรรคสาม

๓) ถ้ามีบุคคลตามองค์ประกอบของวรรคหนึ่งได้ยื่นคำร้องขอให้จัดการประชุมใหญ่ วิสามัญของพรรคการเมืองซึ่งหัวหน้าพรรคการเมืองจะต้องจัดภายใน ๓๐ วัน หากหัวหน้าพรรคการเมือง ไม่จัดให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญ บุคคลตามวรรคหนึ่งก็จะยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนเพื่อให้มีการเรียก ประชุมใหญ่วิสามัญและถือว่าหัวหน้าพรรคการเมืองนั้นจะต้องพ้นจากตำแหน่ง

กรณีประเด็นปัญหาคือหากคณะกรรมการแต่งตั้งให้ผู้เข้าชื่อร้องขอให้จัดการ ประชุมใหญ่วิสามัญคนหนึ่งมีอำนาจเรียกประชุมใหญ่นั้นแทนหัวหน้าพรรคการเมืองแล้วไม่สามารถจัดการ ประชุมได้เนื่องจากองค์ประชุมไม่ครบจะมีผลอย่างไรหรือไม่

๔) สมควรที่จะให้อำนาจคณะกรรมการไปปลดหัวหน้าพรรคการเมืองหรือไม่

๕) กรณีถ้าหากมีการเพิ่มกระบวนการให้คณะกรรมการสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมือง จัดให้มีการประชุมแล้วหัวหน้าพรรคการเมืองไม่จัดประชุมอีกกระบวนการปลดหัวหน้าพรรคการเมือง ควรที่จะให้อำนาจแก่คณะกรรมการอีกหรือไม่ หรือควรที่จะมีกระบวนการอย่างอื่น

๖) มาตรา ๔๑ อาจส่งผลกระทบต่อได้อย่างกว้างขวางและอาจดึงคณะกรรมการเข้ามา เป็นคู่ขัดแย้งจนก่อให้เกิดวิกฤตทางการเมืองได้อีก จึงควรที่จะตัดวรรคสองถึงวรรคสี่ออก

มติที่ประชุม

มาตรา ๔๑

รอการพิจารณา

“มาตรา ๔๑ สมาชิกซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ ของจำนวนสมาชิกซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองจำนวนไม่น้อยกว่า หนึ่งในสามของจำนวนกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดที่มีอยู่ของพรรคการเมืองหรือไม่น้อยกว่าสองร้อยห้าสิบคน แล้วแต่จำนวนใด จะน้อยกว่า มีสิทธิเข้าชื่อกันยื่นคำร้องขอให้จัดการประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคการเมืองนั้นได้ ในกรณีเช่นนี้ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้ รับคำร้องขอ

ในกรณีที่หัวหน้าพรรคการเมืองไม่จัดการประชุมใหญ่วิสามัญภายในระยะเวลา ตามวรรคหนึ่ง ผู้เข้าชื่อกันร้องขอให้จัดการประชุมใหญ่วิสามัญอาจยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนเพื่อให้ มีการเรียกประชุมใหญ่วิสามัญได้

เมื่อได้รับคำร้องตามวรรคสอง ให้นายทะเบียนรายงานคณะกรรมการโดยเร็ว ในการนี้ ถ้าคณะกรรมการเห็นว่าหัวหน้าพรรคการเมืองไม่เรียกประชุมใหญ่วิสามัญโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองนั้นพ้นจากตำแหน่ง และแต่งตั้งให้ผู้เข้าชื่อร้องขอ ให้จัดการประชุมใหญ่วิสามัญคนหนึ่งมีอำนาจเรียกประชุมใหญ่นั้นแทนหัวหน้าพรรคการเมือง

ห้ามมิให้ผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งหัวหน้าพรรคการเมืองตามวรรคสาม ดำรงตำแหน่ง หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่คณะกรรมการ มีคำสั่งตามวรรคสาม และให้นำความในมาตรา ๒๒ วรรคห้าและวรรคหก มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม คำสั่งของคณะกรรมการตามวรรคสามให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

มาตรา ๔๒

มีการแก้ไข

ประเด็นการอภิปรายของคณะกรรมการวิสามัญ

นายพัชโรดม ลิ้มปิษเฐียร กรรมการวิสามัญ ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับมาตรา ๔๒ ว่าเป็นการกำหนดเกี่ยวกับสิทธิของสมาชิกพรรคการเมืองในการร้องขอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา วินิจฉัยมติของพรรคการเมืองที่ตนเห็นว่ามิชอบด้วยกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง และถ้าคณะกรรมการวินิจฉัยว่ามตินั้นขัดต่อกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งก็ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งเพิกถอนมตินั้นได้ ซึ่งเป็นการจำแนกสิทธิระหว่างสมาชิก ที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับสมาชิกทั่วไป

นายแสวง บุญมี รองเลขาธิการคณะกรรมการวิสามัญ ได้ให้ข้อมูลว่าบทบัญญัติ ในมาตรานี้เป็นไปตามหลักการของกฎหมายเดิมแต่ในทางปฏิบัติยังไม่เคยเกิดปัญหาและร้องขอต่อ คณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยในเรื่องนี้

นางนิพัทธา อมรรัตนเมธา ที่ปรึกษาคณะกรรมการวิสามัญ ได้สอบถามว่าหาก เห็นว่ามีมติของพรรคการเมืองขัดต่อกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งก็ให้คณะกรรมการวินิจฉัย โดยที่ไม่ต้องยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญกระบวนการเพียงเท่านั้น เพียงพอแล้วหรือ ซึ่งนายแสวง บุญมี ได้ให้ข้อมูลว่าตามหลักการเดิมถ้าข้อบังคับพรรคการเมืองขัดต่อ รัฐธรรมนูญก็ต่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย แต่ที่ผ่านมายังไม่เคยมีกรณีเกิดขึ้น

พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม ประธานคณะกรรมการวิสามัญ ได้สอบถามว่า คำว่า “กฎหมายอื่น” คือกฎหมายอะไรบ้าง และกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ได้เป็นผู้รักษาการ ตามกฎหมายนั้นจะมีอำนาจวินิจฉัยว่าขัดหรือไม่ขัดหรือไม่อย่างไร ซึ่งนายพัชโรดม ลิ้มปิษเฐียร ได้ให้ ข้อมูลว่าคำว่า “กฎหมายอื่น” ตามความมุ่งหมายของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญหมายถึงกฎหมาย ที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งหรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวกับทางการเมืองที่พรรคการเมืองอาจมีโอกาสในการลงมติ ในเรื่องนั้นได้ แต่ถ้ามตินั้นอาจมีผลกระทบต่อตัวสมาชิกหรือสมาชิกที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับสิทธิทางการเมืองซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานก็สามารถร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้

พลเอก วิชิต ศรีประเสริฐ กรรมการวิสามัญ ได้ให้ข้อสังเกตว่าตามมาตรานี้ เป็นเรื่องเกี่ยวกับมติพรรคการเมืองเท่านั้น จึงเห็นด้วยที่จะให้อำนาจคณะกรรมการเป็นผู้วินิจฉัย หากให้ เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญก็จะเป็นปัญหาที่ขึ้นสู่ศาลได้มากมายจนเกินไป

พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม ประธานคณะกรรมการการวิสามัญ ได้เสนอให้แก้ไข คำว่า “กฎหมายอื่น” เพื่อให้เกิดความเข้าใจได้โดยง่ายว่าไม่ได้หมายถึงกฎหมายอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับ การเลือกตั้ง และให้สอดคล้องกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญมาตรา ๔๕ ที่ใช้ถ้อยคำว่า “กฎหมายเกี่ยวกับ การเลือกตั้ง”

มติที่ประชุม

มาตรา ๔๒

มีการแก้ไข

“มาตรา ๔๒ ในกรณีสมาชิกซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนหนึ่งคนใด หรือสมาชิก จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน เห็นว่ามติของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ขัดต่อพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายอื่นเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ให้มีสิทธิร้องขอต่อคณะกรรมการ เพื่อพิจารณาวินิจฉัย

ถ้าคณะกรรมการวินิจฉัยว่ามติใดของพรรคการเมืองขัดต่อพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายอื่นเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งเพิกถอน มติดังกล่าวได้”

มาตรา ๔๓

มีการแก้ไข

ประเด็นการอภิปรายของคณะกรรมการการวิสามัญ

นายพัชโรดม ลิ้มปิยะเชษฐา กรรมการการวิสามัญ ได้ให้ข้อมูลว่ากระบวนการตามมาตรานี้ มีบทลงโทษหากไม่ดำเนินการไว้ในมาตรา ๑๐๐ คือโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท และปรับอีกวันละหนึ่ง พันบาทตลอดระยะเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

นายศิริพล ยอดเมืองเจริญ กรรมการการวิสามัญ ได้มีข้อสังเกตเกี่ยวกับการทำรายงาน การประชุมที่ต้องมีสาระสำคัญอย่างรอบด้านว่าระยะเวลาเพียง ๗ วัน จะสามารถจัดทำได้แล้วเสร็จ หรือไม่

นายแสวง บุญมี รองเลขาธิการคณะกรรมการการวิสามัญ ได้ให้ข้อมูลว่าตาม กฎหมายเก่าก็ไม่ได้กำหนดระยะเวลาจำนวนวันที่จะต้องรายงานแต่ให้ส่งภายในเดือนมีนาคมถ้าไม่ส่งก็จะมี โทษทางปกครอง ซึ่งในร่างกฎหมายนี้ไม่มีโทษทางปกครองแล้วจึงมีความแตกต่างจากกฎหมายเก่า

นายศิริชัย โชติรัตน์ รองประธานคณะกรรมการการวิสามัญ คนที่หนึ่ง ได้สอบถามว่า รายงานตามมาตรานี้เป็นรายงานที่จำเป็นต้องรายงานโดยด่วนภายใน ๗ วันหรือไม่ ซึ่งนายแสวง บุญมี ได้ให้ข้อมูลว่าตามกฎหมายเก่ากำหนดให้พรรคการเมืองต้องส่งรายงานประจำปี ๒ ฉบับ ได้แก่ รายงาน การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง และรายงานงบเงินของพรรคการเมือง ซึ่งต้องส่งภายในเดือน มีนาคม และเห็นว่าร่างกฎหมายฉบับนี้อาจใช้หลักการตามเดิมก็ได้

พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม ประธานคณะกรรมการการวิสามัญ ได้ให้ข้อมูลว่า ตามร่างกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดให้ต้องมีการประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองภายในเดือนเมษายน ของทุกปี และหลังจากประชุมใหญ่เสร็จแล้วพรรคการเมืองจะต้องส่งรายงานการดำเนินกิจกรรมของ พรรคการเมืองให้นายทะเบียนทราบ แต่ประเด็นที่จะต้องพิจารณาคือจำนวนวันที่กำหนดให้ต้องรายงาน เพียงพอต่อการที่จะดำเนินการหรือไม่ ซึ่งหากกำหนดไว้แล้วไม่เพียงพอพรรคการเมืองทำไม่ได้ ทำไม่ทัน ก็จะนำไปสู่บทลงโทษตามมาตรา ๑๐๐ ที่ต้องจ่ายค่าปรับ

ดังนั้น ที่ประชุมต้องพิจารณาว่ามีความสำคัญจำเป็นอย่างไรหรือไม่ที่ต้องบังคับให้ พรรคการเมืองต้องส่งรายงานการดำเนินการของพรรคการเมืองอย่างรวดเร็ว แต่ถ้าเห็นว่าไม่มี ความสำคัญจำเป็นที่ต้องรายงานโดยด่วนก็ควรที่จะขยายเวลาให้กับพรรคการเมืองได้

นายคำนุณ สิทธิสมาน โฆษกและที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการวิสามัญ ได้ให้ความเห็นว่า รายงานที่พรรคการเมืองจะต้องจัดทำคือรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาซึ่งแปลว่าพรรคการเมืองย่อมมีเวลาในการดำเนินการจัดทำพอสมควรอยู่แล้ว เพียงแต่ในพรรคหนึ่งกำหนดให้ต้องเสนอรายงานนั้นต่อที่ประชุมใหญ่ของพรรคเพื่ออนุมัติภายในเดือนเมษายนของทุกปีเท่านั้น แต่เวลาจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองมีเวลาพอสมควรก่อนที่จะประชุมใหญ่อยู่แล้ว ซึ่งหลังจากนั้นจะต้องส่งรายงานการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองตามที่ที่ประชุมใหญ่อนุมัติให้นายทะเบียนทราบภายใน ๗ วัน ประเด็นปัญหาจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อที่ประชุมใหญ่ไม่อนุมัติ ซึ่งมีข้อคำถามว่าที่ผ่านมากรณีที่ประชุมใหญ่ไม่อนุมัติหรือไม่

นายศิริพล ยอดเมืองเจริญ กรรมาธิการวิสามัญ ได้ให้ข้อมูลโดยเทียบเคียงกับห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือสมาคมการค้าทั่วไป ซึ่งโดยหลักการจะต้องรายงานผลการดำเนินกิจการเมื่อสิ้นปีปฏิทิน แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าทุกอย่างจะแล้วเสร็จภายในสิ้นปีปฏิทินนั้นเสมอไปเพราะจะต้องมาคำนวณงบการเงินหรืองบอะไรต่างๆ หลังจากสิ้นปีปฏิทินนั้น แล้วต้องเสนอรายงานให้ที่ประชุมใหญ่พิจารณาภายใน ๑๒๐ วัน และกฎหมายกำหนดว่าต้องส่งรายงานนั้นภายใน ๓๐ วัน นับจากวันสิ้นสุดการประชุมใหญ่

ศาสตราจารย์อุดม รัฐอมฤต ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการวิสามัญ ได้ให้ข้อมูลว่า ในมาตราที่แบ่งได้เป็น ๒ ประเด็น ประเด็นแรกเป็นเรื่องการจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาซึ่งในรายงานจะต้องมีรายละเอียดของการดำเนินกิจการที่ผ่านมาทั้งด้านการใช้จ่ายเงินและด้านกิจกรรมทางการเมืองของพรรคที่ผ่านมา ดังนั้นจึงได้กำหนดเวลาให้จัดทำรายงานจำนวน ๔ เดือน และสอดคล้องกับการประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองที่จะต้องอนุมัติรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองภายในเดือนเมษายน

ส่วนประเด็นที่สองเกี่ยวกับการให้เวลาพรรคการเมืองที่จะต้องส่งรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองตามที่ที่ประชุมใหญ่อนุมัติแล้วให้นายทะเบียนทราบภายใน ๗ วัน น้อยไปหรือไม่ ซึ่งโดยส่วนตัวเห็นว่าอาจจะน้อยเกินไปในการจัดเตรียมเอกสารประกอบรายงานให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์เพื่อประกาศรายงานนั้นต่อสาธารณะทราบต่อไป จึงเห็นว่าน่าจะแก้ไขขยายเวลาออกไปเป็น ๓๐ วัน

นายวัลลภ ตังคณานุก์ โฆษกคณะกรรมาธิการวิสามัญ ได้ให้ความเห็นว่าเห็นด้วยกับการกำหนดเวลาการจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาตามพรรคหนึ่ง แต่กรณีการส่งรายงานการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองตามที่ที่ประชุมใหญ่อนุมัติให้นายทะเบียนทราบภายใน ๗ วัน ตามพรรคสามเห็นว่ากำหนดเป็น ๑๕ วัน ก็น่าจะเพียงพอเพราะรายงานนั้นต้องเป็นรายงานที่ที่ประชุมใหญ่อนุมัติแล้วเท่านั้นถึงจะนับเวลาถ้าที่ประชุมใหญ่ไม่อนุมัติก็จะไม่นับเวลา

นายพัชโรดม ลิ้มปิษฐีเยร กรรมาธิการวิสามัญ ได้ให้ข้อมูลว่ารายงานตามพรรคสามต้องให้ที่ประชุมใหญ่อนุมัติแล้วถึงจะรายงานได้ แต่ภายใต้เงื่อนไขตามพรรคหนึ่งพรรคการเมืองก็ต้องรายงานภายในเดือนเมษายนมิฉะนั้นก็จะเป็นการดำเนินการที่ไม่ชอบตามกฎหมาย ดังนั้นพรรคการเมืองจะต้องดำเนินการโดยเมื่อระยะเวลาไว้ด้วยในการที่ที่ประชุมใหญ่จะอนุมัติหรือไม่อนุมัติ

นายศิริพล ยอดเมืองเจริญ กรรมาธิการวิสามัญ ได้ให้ข้อมูลว่ากรณีที่ห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือสมาคมการค้าทั่วไปต้องส่งรายงานภายหลังจากที่มีการประชุมใหญ่ได้อนุมัติแล้วภายในระยะเวลา ๓๐ วัน เพราะมีรายละเอียดอีกหลายเรื่องที่ต้องจัดทำเพิ่มเติมตามเงื่อนไขที่ประชุมใหญ่ได้อนุมัติ ดังนั้นเมื่อเทียบเคียงกับกรณีของพรรคการเมืองที่เป็นองค์กรที่ใหญ่กว่าจึงเห็นสมควรว่าควรแก้ไขเป็น ๓๐ วัน

มติที่ประชุม**มาตรา ๔๓****มีการแก้ไข**

“มาตรา ๔๓ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองเพื่ออนุมัติภายในเดือนเมษายนของทุกปี ทั้งนี้ รายงานดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีรายการตามที่คณะกรรมการกำหนด พรรคการเมืองใดที่จดทะเบียนยังไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับถึงวันสิ้นปีปฏิทิน ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องดำเนินการตามวรรคหนึ่งสำหรับปีนี้

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองส่งรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมือง ซึ่งที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองอนุมัติแล้วตามวรรคหนึ่ง ต่อนายทะเบียนภายในเส็ดสามสิบวัน นับแต่วันที่ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองอนุมัติ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ และให้ประกาศให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปด้วย”

มาตรา ๔๔**ไม่มีการแก้ไข****ประเด็นการอภิปรายของคณะกรรมการวิสามัญ**

นายพัชโรดม ลิ้มปิษุเสียร กรรมการวิสามัญ ได้ให้ข้อมูลว่าหากมีกรณีการฝ่าฝืน มาตรา ๔๔ ผู้กระทำความผิดก็ต้องรับโทษตามมาตรา ๑๐๘ คือต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น และเป็นเงื่อนไขในการยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๘๖ ได้ด้วย

นายศิระชัย โชติรัตน์ รองประธานคณะกรรมการวิสามัญ คนที่หนึ่ง ได้ให้ข้อสังเกตไว้ว่ากรณีตามมาตรา ๔๔ ที่ให้รวมไปถึงสมาชิกด้วย พรรคการเมืองจะมีความสามารถในการดูแลสมาชิกหรือไม่

รองศาสตราจารย์พิชาย รัตนดิถ ญ กูเกิด กรรมการวิสามัญ ได้ให้ข้อสังเกตไว้ว่ากรณีคำว่า “สมาชิก” ในมาตรานี้อาจตีความได้กว้างซึ่งจะมีปัญหาในการควบคุมดูแลของพรรคการเมือง จึงเห็นว่าควรกำหนดให้ชัดเจนว่า “สมาชิกผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ซึ่งก็จะสอดคล้องกับ มาตรา ๔๕

ศาสตราจารย์อุดม รัฐอมฤต ที่ปรึกษาคณะกรรมการวิสามัญ ได้ให้ข้อมูลว่าเจตนารมณ์ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญก็เพื่อป้องกันการสนับสนุนที่มีชอบ และเพื่อป้องกันการหลีกเลี่ยงการกระทำของผู้ที่มีตำแหน่งในพรรคการเมืองซึ่งอาจให้ผู้ที่มีความใกล้ชิดหรือความเกี่ยวพันกับการกระทำแทนได้ แต่อย่างไรก็ตามก็มีได้หมายความว่าถ้าสมาชิกไปกระทำการแล้วพรรคการเมืองจะต้องรับผิดชอบโดยถึงขั้นยุบพรรคการเมืองด้วยเสมอ กรณียุบพรรคการเมืองจะต้องเป็นเรื่องที่พรรคการเมืองเข้าไปรู้เห็นด้วยเท่านั้น

พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม ประธานคณะกรรมการวิสามัญ ได้สอบถามว่าตามกรณีที่สมาชิกพรรคการเมืองไปรับบริจาคมแล้วจะมีกระบวนการพิสูจน์ได้อย่างไรว่ามีความเชื่อมโยงกับพรรคการเมืองหรือไม่ ซึ่งนายพัชโรดม ลิ้มปิษุเสียร ได้ให้ข้อมูลว่ากลไกการรับบริจาคตามร่างกฎหมายฉบับนี้ก็จะมีการอ้างหลักฐานเช่นใบเสร็จการรับบริจาคที่จะแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงต่างๆ ได้

มติที่ประชุม

มาตรา ๔๔

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๔๔ ห้ามมิให้พรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง และสมาชิก รับบริจาคจากผู้ใดเพื่อกระทำการหรือสนับสนุนการกระทำอันเป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงของราชอาณาจักร ราชบัลลังก์ เศรษฐกิจของประเทศ หรือราชการแผ่นดิน”

มาตรา ๔๕ไม่มีการแก้ไขประเด็นการอภิปรายของคณะกรรมการวิสามัญ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทวี สุรฤทธิกุล กรรมการวิสามัญ ได้ให้ข้อสังเกตว่ากรณีของถ้อยคำว่า “กระทำการหรือส่งเสริม” อาจตีความได้กว้างเกินไปและอาจเป็นเรื่องที่พรรคการเมืองหรือผู้ที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไม่สามารถไปร่วมดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามหลักการประชาธิปไตยได้ และมีโทษที่กำหนดไว้รุนแรงด้วย ซึ่งนายพัชโรดม ลิ้มปิษฐีเยียร ได้ให้ข้อมูลว่าหากเป็นการดำเนินการรักษาสีทิตตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนดไว้ก็เป็นเรื่องที่พรรคการเมืองหรือสมาชิกสามารถกระทำได้ เว้นแต่กรณีที่การดำเนินการนั้นเป็นการก่อกวนหรือคุกคามความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนก็จะถือว่าได้กระทำความผิดตามมาตรานี้

มติที่ประชุม

มาตรา ๔๕

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๔๕ ห้ามมิให้พรรคการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง กระทำการหรือส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ใดกระทำการอันเป็นการก่อกวนหรือคุกคามความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือกระทำการอันเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ

มาตรา ๔๖ไม่มีการแก้ไขประเด็นการอภิปรายของคณะกรรมการวิสามัญ

นายพัชโรดม ลิ้มปิษฐีเยียร กรรมการวิสามัญ ได้ให้ข้อมูลว่ามาตรานี้เป็นการเพิ่มขึ้นใหม่ซึ่งไม่มีในกฎหมายเดิม โดยเจตนาเพื่อป้องกันไม่ให้บุคคลหรือคณะบุคคลไปเรียกรับหรือรับสินบนหรือให้สิทธิประโยชน์อื่นใดเพื่อให้บุคคลได้รับแต่งตั้งในตำแหน่งต่างๆ หรือตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งจะส่งผลไปถึงการทุจริตต่างๆ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจึงได้กำหนดหลักการขึ้นใหม่

ทั้งนี้ในกฎหมายอาญาก็มีกรณีลักษณะความผิดเช่นนี้แล้ว แต่ในกฎหมายนี้ก็ได้อำนาจให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

มติที่ประชุม

มาตรา ๔๖

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๔๖ ห้ามมิให้พรรคการเมือง สมาชิก หรือผู้ใด เรียก รับ หรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากผู้ใด เพื่อให้ผู้นั้นหรือบุคคลอื่นได้รับแต่งตั้ง หรือสัญญาว่าจะให้ได้รับแต่งตั้ง หรือเพราะเหตุที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือตำแหน่งใด

ในการบริหารราชการแผ่นดินหรือในหน่วยงานของรัฐ

ห้ามมิให้ผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดแก่พรรคการเมือง สมาชิก หรือผู้ใด เพื่อจูงใจให้ตนหรือบุคคลอื่นได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือตำแหน่งใดในการบริหารราชการแผ่นดินหรือในหน่วยงานของรัฐ”

หมวด ๓

ไม่มีการแก้ไข

ไม่มีประเด็นการอภิปรายของคณะกรรมการการวิสามัญมติที่ประชุม

หมวด ๓

ไม่มีการแก้ไข

“หมวด ๓
การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง”

มาตรา ๔๗

ไม่มีการแก้ไข

ประเด็นการอภิปรายของคณะกรรมการการวิสามัญ

นายพัชโรดม ลิ้มปิษฐีธร กรรมการการวิสามัญ ได้ให้ข้อมูลว่ามาตรา ๔๗ เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทแบ่งเขตเลือกตั้ง ซึ่งมีเงื่อนไขว่าพรรคการเมืองจะต้องรับฟังความคิดเห็นจากสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดนั้นด้วย กล่าวคือเป็นการกำหนดเงื่อนไขให้ต้องรับฟังความคิดเห็นของคนในพื้นที่นั้นๆ

นายแสวง บุญมี รองเลขาธิการคณะกรรมการการวิสามัญ ได้ให้ข้อมูลว่าสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้เตรียมการเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การรับฟังความคิดเห็น การปรึกษาหารือ ซึ่งเกี่ยวข้องร่างกฎหมายฉบับนี้ไว้แล้ว โดยเทียบเคียงกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

นายณัฐพล สิงห์สิริสิทธิ์ ฝ่ายเลขานุการ ได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับการใช้ถ้อยคำ ซึ่งรัฐธรรมนูญมาตรา ๘๗ ใช้คำว่า “ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” แต่ในร่างกฎหมายฉบับนี้ มีการใช้คำว่า “ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” ในมาตรา ๔๗ และมาตรา ๔๘ ส่วนในมาตรา ๔๙ ใช้ถ้อยคำเช่นเดียวกันกับรัฐธรรมนูญ จึงเห็นว่าควรเขียนให้มีลักษณะเช่นเดียวกัน และให้สอดคล้องกับถ้อยคำในรัฐธรรมนูญ

มติที่ประชุม

มาตรา ๔๗

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๔๗ พรรคการเมืองซึ่งประสงค์จะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใด ให้รับฟังความคิดเห็นจากสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด”

มาตรา ๔๘

ไม่มีการแก้ไข

ประเด็นการอภิปรายของคณะกรรมการการวิสามัญ

นายพัชโรดม ลิ้มปิษฐีธร กรรมการการวิสามัญ ได้ให้ข้อมูลว่ามาตรา ๔๘ เป็นการวางมาตรการเพื่อส่งเสริมความเท่าเทียมกันในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยกำหนดให้พรรคการเมืองต้องพิจารณาผู้สมัครรับเลือกตั้งจากภูมิภาคต่างๆ และความเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิง และให้คณะกรรมการกำหนดอัตราส่วนขั้นต่ำของผู้สมัครชายและหญิงได้ ทั้งนี้หากพรรคการเมืองไม่สามารถดำเนินการตามเงื่อนไขนั้นได้ก็สามารถแจ้งเหตุผลให้ประชาชนทราบได้ และการกำหนดอัตราส่วนจะเป็นการหารือร่วมกันระหว่างพรรคการเมืองกับคณะกรรมการ

นายแสวง บุญมี รองเลขาธิการคณะกรรมการวิสามัญ ได้สอบถามเกี่ยวกับหลักการและขั้นตอนการปฏิบัติตามวรรคสองว่าถ้าคณะกรรมการจะกำหนดอัตราส่วนขั้นต่ำของผู้สมัคร ซึ่งเป็นชายและหญิงที่พรรคการเมืองจะต้องส่งลงสมัครรับเลือกตั้งนั้น และถ้าคณะกรรมการหารือร่วมกับพรรคการเมืองแล้ว พรรคการเมืองเห็นว่าไม่ต้องกำหนดคณะกรรมการจะไม่กำหนดก็ได้ใช่หรือไม่ ซึ่งนายพัชโรดม ลิ้มปิยะเชิฐียร ได้ให้ข้อมูลว่าถ้าคณะกรรมการได้หารือแล้วพรรคการเมืองเห็นว่าไม่ต้องกำหนดจะไม่กำหนดก็ได้

นางนิพัทธา อมรัตน์เมธา ที่ปรึกษาคณะกรรมการวิสามัญ ได้ให้ข้อสังเกตไว้ว่า พรรคการเมืองควรจัดทำโครงการหรือกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้หญิงสนใจเกี่ยวกับการเมืองให้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้โดยใช้เงินกองทุนที่พรรคการเมืองได้รับในการดำเนินการ

พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม ประธานคณะกรรมการวิสามัญ ได้สอบถามว่ากรณี การพิจารณาส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจะพิจารณาถึงสัดส่วนและความเท่าเทียมของผู้สมัครจากภูมิภาคได้อย่างไร ซึ่งนายพัชโรดม ลิ้มปิยะเชิฐียร ได้ให้ข้อมูลว่าตามความมุ่งหมายของกฎหมายเห็นว่าควรให้มีการส่งผู้สมัครทั่วทุกภูมิภาค และบัญชีรายชื่อ ก็ควรที่จะมีการกระจายตัวของผู้สมัครให้ครบทั่วทุกภูมิภาคด้วย

นายณัฐพล สิงห์สิริสิทธิ์ ฝ่ายเลขานุการ ได้ให้ข้อมูลว่าในมาตรา ๔๘ มีสมาชิก สภานิติบัญญัติแห่งชาติเสนอคำแปรญัตติจำนวน ๒ คน ได้แก่

๑) นายสมชาย แสวงการ โดยขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความ ดังนี้

“มาตรา ๔๘ การพิจารณาส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง ให้คำนึงถึงผู้สมัครรับเลือกตั้ง จากภูมิภาคต่าง ๆ และความเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิงด้วย โดยให้คณะกรรมการหารือกับพรรคการเมือง ด้วย

คณะกรรมการสรรหาจะกำหนดอัตราส่วนขั้นต่ำของผู้สมัครซึ่งเป็นชายและหญิง ที่พรรคการเมืองจะต้องส่งลงสมัครรับเลือกตั้งไม่ได้ ในกรณีที่พรรคการเมืองใดไม่ขอส่งผู้สมัคร ต่มาอัตราส่วนดังกล่าวได้ ไม่ให้แจ้งเหตุผลให้ประชาชนทราบเช่นกรณีทั่วไปก่อนวันสมัครรับเลือกตั้ง ต่มาอัตราส่วนดังกล่าวแล้ว ไม่ให้คณะกรรมการหารือกับพรรคการเมืองด้วย”

๒) นายมณฑิร บุญตัน โดยขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่งและวรรคสอง ดังนี้

“มาตรา ๔๘ การพิจารณาส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง ให้คำนึงถึงผู้สมัครรับเลือกตั้ง จากภูมิภาคต่าง ๆ และความเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิง รวมทั้งการมีส่วนร่วมของกลุ่มประชากร ที่หลากหลายด้วย

คณะกรรมการจะกำหนดอัตราส่วนขั้นต่ำของผู้สมัครซึ่งเป็นชายและหญิง รวมทั้ง การมีส่วนร่วมของกลุ่มประชากรที่หลากหลาย ที่พรรคการเมืองจะต้องส่งลงสมัครรับเลือกตั้งก็ได้ ในกรณีที่พรรคการเมืองใดไม่อาจส่งผู้สมัครตามอัตราส่วนดังกล่าวได้ ให้แจ้งเหตุผลให้ประชาชนทราบ เป็นการทั่วไปก่อนวันสมัครรับเลือกตั้ง

มติที่ประชุม**มาตรา ๔๘****ไม่มีกรแก้ไข**

“มาตรา ๔๘ การพิจารณาส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง ให้คำนึงถึงผู้สมัครรับเลือกตั้งจากภูมิภาคต่าง ๆ และความเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิงด้วย

คณะกรรมการจะกำหนดอัตราส่วนขั้นต่ำของผู้สมัครซึ่งเป็นชายและหญิงที่พรรคการเมืองจะต้องส่งลงสมัครรับเลือกตั้งก็ได้ ในกรณีที่พรรคการเมืองใดไม่อาจส่งผู้สมัครตามอัตราส่วนดังกล่าวได้ ให้แจ้งเหตุผลให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปก่อนวันสมัครรับเลือกตั้ง

การกำหนดอัตราส่วนตามวรรคสอง ให้คณะกรรมการหารือกับพรรคการเมืองด้วย”

มาตรา ๔๙**รอกการพิจารณา****ประเด็นการอภิปรายของคณะกรรมการวิสามัญ**

นายพัชโรดม ลิ้มปิษุเชียร กรรมการวิสามัญ ได้ให้ข้อมูลว่ามาตรา ๔๙ เป็นเรื่องกลไกกระบวนการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งโดยให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งที่จะเป็นผู้ดำเนินการสรรหาเพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองในการให้ความเห็นชอบ และวรรคสองได้กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งไว้ โดยมีเงื่อนไขอย่างน้อยต้องมีหัวหน้าสาขาพรรคการเมืองไม่น้อยกว่า ๔ สาขาซึ่งมาจากภาคต่างกัน และในการสรรหาก็ต้องมีการรับฟังความคิดเห็นของหัวหน้าสาขาพรรคการเมือง ตัวแทนพรรคการเมือง และสมาชิกมาประกอบการพิจารณาในการสรรหาด้วย ทั้งนี้หากคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่เห็นชอบด้วยกับคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เสนอมานั้น ก็ได้กำหนดกระบวนการที่จะต้องสรรหาใหม่ไว้ด้วยและในการสรรหาที่ด้วางหลักการไว้ว่าควรคำนึงถึงใครก่อนหลัง

ทั้งนี้หากเป็นการเลือกตั้งแทน การเลือกตั้งที่เป็นโมฆะ หรือการเลือกตั้งใหม่ในกรณีที่ไม่มีการได้รับเลือกตั้งหรือกรณีผู้สมัครตายก่อนปิดรับสมัครเลือกตั้งก็ให้เป็นเรื่องที่จะต้องปฏิบัติตามข้อบังคับของพรรคการเมืองไม่ต้องปฏิบัติตามมาตรานี้

พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม ประธานคณะกรรมการวิสามัญ ได้สอบถามว่า องค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งมีสัดส่วนของหัวหน้าสาขาพรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดมากกว่าคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองใช่หรือไม่

นายพัชโรดม ลิ้มปิษุเชียร ได้ให้ข้อมูลว่ากรณีตามมาตรานี้ต้องพิจารณาจากข้อบังคับของพรรคการเมืองเป็นสำคัญว่าได้กำหนดจำนวนคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งไว้จำนวนกี่คน

กรณีตัวอย่าง

หากข้อบังคับของพรรคการเมืองกำหนดให้มีคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งไว้จำนวน ๒๐ คน และพรรคการเมืองนั้นมีคณะกรรมการผู้บริหารพรรคการเมืองจำนวน ๑๕ คน จำนวนสัดส่วนของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองจึงมีได้ไม่เกิน ๗ คน และสัดส่วนที่เหลือจำนวน ๑๓ คน ก็เป็นสัดส่วนที่หัวหน้าสาขาพรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดจะต้องเลือกกันเองให้ครบตามจำนวน แต่ทั้งนี้ต้องมีหัวหน้าสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อย ๔ คน

นายแสวง บุญมี รองเลขาธิการคณะกรรมการวิสามัญ ได้สอบถามเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติตามบทเฉพาะกาลมาตรา ๑๓๕ ว่าคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งตามบทเฉพาะกาลมาตรานี้ต้องให้ที่ประชุมใหญ่ตามมาตรา ๓๘ เลือกอีกหรือไม่ ซึ่งนายพัชโรดม ลิ้มปิษฐีเยียร ได้ให้ข้อมูลว่าตามมาตรา ๑๓๕ เป็นเรื่องผลของกฎหมายที่ได้กำหนดไว้เป็นเรื่องเฉพาะกาลจึงไม่ต้องเข้าที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง มีผลดำเนินการได้ตามบทบัญญัตินั้นได้เลย

ศาสตราจารย์พิชาย รัตนดิถ ฤ กฤ เกิด กรรมการวิสามัญ ได้สอบถามว่าในวรรคสองได้กำหนดไว้โดยให้หัวหน้าสาขาพรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดเลือกกันเองจนครบจำนวน แต่มาตรา ๓๘ (๔) กำหนดให้คณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องเลือกโดยที่ประชุมใหญ่พรรคการเมือง จึงมีความเข้าใจที่ไม่ชัดเจนในทางปฏิบัติ ซึ่งนายพัชโรดม ลิ้มปิษฐีเยียร ได้รับประเด็นนี้ไปพิจารณาทบทวนเพื่อกลับมาชี้แจงในรายละเอียดการดำเนินการอีกครั้งในคราวต่อไป

พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม ประธานคณะกรรมการวิสามัญ ได้อภิปรายสรุปและให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับหลักการของรัฐธรรมนูญมาตรา ๙๐ ที่ได้วางหลักการไว้ว่าการจัดทำบัญชีผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต้องให้สมาชิกของพรรคการเมืองมีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วยนั้นจะมีวิธีการอย่างไร และตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้อธิบายถึงเจตนารมณ์ในการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ว่าต้องให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง แต่กระบวนการเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรานี้ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและเจตนารมณ์ที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้ให้ไว้ เพราะอาจจะไม่ได้เปิดโอกาสให้สมาชิกพรรคการเมืองเลือกผู้สมัครได้โดยตรงเพียงแต่เป็นการตั้งคณะกรรมการสรรหาเท่านั้น จึงเห็นว่าอาจไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ทั้งของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญและรัฐธรรมนูญ

อีกทั้งรัฐธรรมนูญมาตรา ๘๗ ใช้คำว่า “ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” แต่ในร่างกฎหมายฉบับนี้มีการใช้คำว่า “ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” ในมาตรา ๔๗ และมาตรา ๔๘ ส่วนในมาตรา ๔๙ ใช้ถ้อยคำเช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญ จึงเห็นว่าควรเขียนอย่างไรให้สอดคล้องกับถ้อยคำในรัฐธรรมนูญ โดยขอให้กรรมการวิสามัญซึ่งเป็นผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเข้าไปพิจารณาเพื่อนำกลับมาพิจารณาทบทวนอีกครั้งในคราวต่อไป

มติที่ประชุม

มาตรา ๔๙

รอกการพิจารณา

“มาตรา ๔๙ ในการเลือกตั้งทั่วไป การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองในการพิจารณาและเสนอคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองให้ความเห็นชอบ

คณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งประกอบด้วยบุคคลและจำนวนตามที่กำหนดในข้อบังคับ ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่เกินกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้ง และหัวหน้าสาขาพรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดซึ่งเลือกกันเองจนครบจำนวน ทั้งนี้ วิธีการเลือกกันเองและจำนวนหัวหน้าสาขาพรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดให้เป็นไปตามข้อบังคับ แต่อย่างน้อยต้องมีหัวหน้าสาขาพรรคการเมืองไม่น้อยกว่าสี่สาขาซึ่งมาจากภาคต่างหากันที่คณะกรรมการกำหนดตามมาตรา ๓๓

ในการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งรับฟังความคิดเห็นของหัวหน้าสาขาพรรคการเมือง ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด และสมาชิกมาประกอบการพิจารณาในการสรรหาด้วย

ถ้าคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่ให้ความเห็นชอบบุคคลใดที่คณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งเสนอ ให้คณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งดำเนินการสรรหาบุคคลแทนบุคคลนั้น หากคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งยืนยันเสนอชื่อบุคคลเดิม และคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่เห็นชอบด้วย ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งประชุมร่วมกัน เมื่อที่ประชุมร่วมกันดังกล่าวมีมติเป็นประการใดให้ดำเนินการไปตามมตินั้น การลงมติดังกล่าวให้กระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ

การสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้ง ให้พิจารณาจากสมาชิกผู้ซึ่งยื่นความจำนงด้วยตนเองและผู้ซึ่งสมาชิกเสนอ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับ

การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งแทนการเลือกตั้งที่เป็นโมฆะ หรือการเลือกตั้งใหม่ในกรณีที่ไม่มีผู้ใดได้รับเลือกตั้งหรือกรณีผู้สมัครตายก่อนปิดการรับสมัครรับเลือกตั้ง ให้ดำเนินการตามข้อบังคับ”

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

- กำหนดการประชุมครั้งต่อไป

ที่ประชุมมีมติให้มีการประชุมครั้งต่อไป ในวันพฤหัสบดีที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เวลา ๐๙.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมคณะกรรมการฯ หมายเลข ๒๑๙ ชั้น ๒ อาคารรัฐสภา ๒

เมื่อได้เวลาอันสมควรแล้ว พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม ประธานคณะกรรมการวิสามัญฯ ได้กล่าวขอบคุณกรรมการวิสามัญและผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่านและขอปิดการประชุม

เลิกการประชุมเวลา ๑๒.๑๐ นาฬิกา

จัดทำแล้วเสร็จเมื่อ...๕.../พ.ค./๖๐...

นายณัฐพล สิงห์สิริสิทธิ์ วิทยากรชำนาญการ

กลุ่มงานคณะกรรมการวิสามัญฯ ๑

ผู้จัดบันทึกการประชุม

.....สมน..... ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานฯ ตรวจสอบ

มตรับรองบันทึกการประชุม

ครั้งที่...11.../.....

วันที่...15.../พ.ค./๖๐.....

.....ผู้อำนวยความสะดวกสำนักกรรมการวิสามัญฯ ๑ ทราบ

นายณัฐพล สิงห์สิริสิทธิ์

วิทยากรชำนาญการ

กลุ่มงานคณะกรรมการวิสามัญฯ ๑

สำนักกรรมการวิสามัญฯ ๑

ผู้จัดบันทึกการประชุม